

4. Бодалев А. А. Вершина в развитии взрослого человека : Характеристики и условия достижения / А. А. Бодалев. – М. : Флинта, 1998. – 287 с.
5. Енциклопедичний словник: Психологія праці, реклами, керування, інженерна психологія й ергономіка // Під ред. Б.А. Душкова. – К., 2000. – с. 418.
6. Деркач А. А. Акмеология: личностное и профессиональное развитие человека. – Кн. 2: Акмеологические основы управленческой деятельности / А. А. Деркач. – М. : РАГС, 2000. – 536 с.
7. Думко Ф.К., Запорожцева Г.Є. Професійно-психологічна підготовка співробітників ОВС /За ред. Думко Ф.К. – Одеса: НДРВВ ОІВС, 2000. – 47 с.
8. Запорожцева Г.Є. Психологічний аналіз професійної діяльності дільничного інспектора міліції та визначальні умови її удосконалення: Дис... канд. психол. наук: 19.00.06 / НАВСУ. – К., 2002. – 226 с.
9. Климов Е. А. Психология профессионала. – М.: Институт практич. психологии; Воронеж: НПО “МОДЕК”, 1996. – 400 с.
10. Маркова А. К. Основы профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Знание, 1996. – 456 с.
11. Юхновець Г.О., Казміренко Л.І. Організація і проведення виховної і соціально-психологічної роботи з особовим складом органів внутрішніх справ // Науковий вісник Української академії внутрішніх справ. – К.: Вид-во УАВС МВС України. – 1996. – № 2. – С. 179-191.

Acmeological aspects of professional training of the militia staff were considered. At the same time psychological-pedagogical factors that attend law enforcement activity were taken into account. As well there were determined currency of pedagogical training for law-enforcement agencies' staff.

Keywords: professional education, acmeology, competence, professionalism, pedagogical training.

Отримано: 18.03.2010

УДК 159.923.2

Т.Г.Здоровець

НАРАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ГЕРМЕНЕВТИЧНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНЬОГО ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА

Статтю присвячено проблемі нарративної компетентності практичного психолога як основній складовій його професійної компетентності, що виражається в умінні побачити за історією особистості (клієнта), у ході надання психологічної допомоги, її індивідуальний нарратив.

Ключові слова: професійна компетентність, нарративна компетентність, нарратив.

Статья посвящена проблеме нарративной компетентности практического психолога как основной составляющей его профессиональной компетентности, которая выражается в умении увидеть за историей личности (клиента), во время оказания ей психологической помощи, ее индивидуальный нарратив.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, нарративная компетентность, нарратив.

Постановка проблеми. Проблема професійної компетентності фахівця є актуальною і своєчасною. Зміна пріоритетів у системі професійної діяльності психологів, зокрема, у взаємодії психолога з клієнтом, потребує особливого підходу до розробки і застосування інноваційної психологічної роботи з ними у межах процесу підготовки. Актуальність дослідження проблеми формування професійної компетентності у майбутніх психологів у період навчання та становлення основ професіоналізму суттєво зростає у зв'язку з перебудовою системи освіти у сучасній Україні. Соціальний запит висуває високі вимоги до професійної підготовки психолога та визначає професійну компетентність майбутнього фахівця як одну з актуальних проблем сучасної психологічної освіти. Професійна компетентність є однією з вагомих складових будь-якої діяльності. Сформованість адекватного уявлення психолога про власну професійну компетентність спонукає:

- до вдосконалення професійної майстерності, впливає на його уявлення про цінність власної особи, формує, певною мірою, самооцінку та рівень домагань;
- забезпечує чітке розуміння особливості професійної адаптації та успішності, кар'єрного зростання практичних психологів в умовах ринкових відносин;

– встановлення критеріїв оцінки професійності психологів фахівців.

Мета статті полягає у розгляді нарративної компетентності як засобу реалізації професійної компетентності та однієї з професійно значущих якостей психолога-практика.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Професійна компетентність – це здатність ефективно вирішувати практичні завдання щодо соціалізації особистості, яка розвивається, забезпечення внутрішніх умов діяльній інтеграції особистості в суспільство за рахунок розвитку ціннісних орієнтацій, формування практичних умінь діяльній соціально бажаної самореалізації.

Н.В. Чепелева [14] трактує професійну компетентність практичного психолога як єдність знань, необхідних для успішного здійснення професійної діяльності, та досвіду, який передбачає не лише володіння необхідними практичними вміннями і техніками, а й наявність у фахівця розвиненого поля професійних смислів, що великою мірою зумовлюють творчий характер діяльності практичного психолога. Саме розвинена смислова сфера особистості є передумовою продукування нових ідей, креативного виходу з складних життєвих ситуацій.

Професійна компетентність психолога є складним психологічним утворенням, що забезпечує успішність його професійної діяльності й включає в себе систему діяльній-рольових (знання, уміння й навички) та особистісних (професійно важливих якостей) характеристик.

Під когнітивним компонентом професійної компетентності психолога-практика розуміємо накопичення знань, які утворюють його професійну лексику, що формується внаслідок розуміння специфічних текстів. Розуміння ми розглядаємо як відновлення структури смислу, який закладено у текст процесом мислення, і приєднуємось до думки Н.В. Чепелевої про те, що розуміння забезпечує не тільки засвоєння наукової та навчальної інформації, і відповідно системи професійних значень, професійного тезаурусу, але й є базою для подальшого розвитку професійної компетентності фахівця, оскільки без сформованих когнітивних операцій розуміння неможлива ефективна та продуктивна як навчальна, так і професійна діяльність.

Операційний компонент професійної компетентності практичного психолога полягає в оволодінні професійними навичками та техніками, психологічним інструментарієм не тільки в семантичному, а й процедурному аспекті. Відбувається переорієнтація від розуміння до інтерпретації. У практичній психології інтерпретація вико-

ристовується у вузькому (прийом, комунікативна техніка, направлена на виявлення неусвідомлених фактів психічного життя, їх подальше осмислення у ході взаємодії психолога-практика та особистості, що потребує психологічної допомоги) [4] та широкому (характеристика процесу надання психологічної допомоги, що включає всі його етапи та забезпечує смислову гармонію індивідуального буття людини у світі) [1] смислах.

Комунікативний компонент професійної компетентності охоплює у змістовному плані компетентність у реалізації комунікативної, інтерактивної функцій спілкування; компетентності в реалізації суб'єкт-суб'єктної взаємодії партнерів по спілкуванню; компетентність у розв'язанні продуктивних та репродуктивних завдань спілкування; компетентність у реалізації поведінкового, операційно-інструментального та особистісного рівнів спілкування.

Комунікативна компетентність передбачає не лише вміння вести діалог з клієнтом, а й орієнтацію на партнера як рівноправного суб'єкта спілкування. Це активна взаємодія, взаєморозуміння, діалог психолога та клієнта. Діалог є найціннішим засобом діяльності психолога, а діалогізм найважливішою його професійною якістю [12]. Ознака діалогічної особистості – подолання доміант, що забезпечує відкритість іншому, спрямованість власної свідомості на розуміння “Я-іншого”.

Моральний компонент професійної компетентності, що має за основу емоційну складову є вмінням адекватно виявляти власні емоції, володіти собою та власними емоційними станами. Перераховане вище сприяє повноцінному спілкуванню та дає змогу знайти вихід із конфліктних ситуацій.

Основний матеріал і результати дослідження. До складових професійної компетентності психолога-практика слід також віднести нарративну компетентність як природне утворення особистості фахівця, покликаною надавати психологічну допомогу особистості у ситуації “неможливості жити” (Ф.Ю. Васильюк). Особистість практичного психолога виступає еталоном психологічного здоров'я і комфорту та, є за словами Р. Мея, основним інструментом, знаряддям праці. Таким чином, серйозним завданням системи професійної підготовки практичних психологів має бути сприяння їх особистісному розвитку, культивування потреби у постійному самовдосконаленні, яке є неможливим без самопізнання.

Індивідуальний досвід життя особистості (клієнта) може бути представлений собі та іншому (практичному психологу) у формі нарративу [13]. Ідею про те, що людська свідомість має нарративну

структуру, висувають як зарубіжні, так і вітчизняні автори. Зокрема, пропонується так званий “нарративний принцип”, в основі якого лежить положення про те, що люди мислять, роблять певні життєві вибори відповідно до нарративних структур, тобто нарратив розглядається як організаційний принцип діяльності особистості (Ф.Сабрін). Деякі зарубіжні автори висловлюють думку про те, що життя людини великою мірою насичене оповідями, історіями, в яких відображений весь її досвід, а повідомляючи історії свого життя, особистість стає відповідальною за нього (Д.Карр, К.Метінгел, М.Вайт). Така відповідальність береться за основу в концепції нарративної ідентичності (П.Рікер). Відповідно до даної концепції особистість усвідомлює себе в процесі оповідання іншому історії свого життя.

У дослідженнях вітчизняних психологів нарратив розглядається як впорядкування життєвих подій в єдину послідовність, що побудована виходячи із загальної життєвої концепції оповідача (Н.В.Чепелева). Зауважується, що текст-нарратив доцільно розглядати як засіб саморозуміння (“історія для себе”) та засіб самоподачі, самопред’явлення (“історія для іншого”). Однією з найважливіших його функцій є саме самопрезентація – само-розкриття, декларування і ствердження індивідуальної системи цінностей, поглядів, переконань. Завдяки нарративу суб’єкт усвідомлює себе, свій досвід, презентує певну точку зору, стверджує себе таким, яким він прагне бути, а також створює своє минуле. Тобто людина, проживаючи своє життя, конструює його історію. В процесі такого конструювання відбувається переосмислення власного досвіду та власної особистості, виникає нове бачення тих подій життя, власних рис та якостей, що з певних причин не усвідомлювалися чи не приймалися людиною, – а це призводить до конструювання більш цілісної історії життя.

Під час надання психологічної допомоги особливого значення набуває саме нарративний модус розуміння суб’єкта, оскільки “він дозволяє осмислити не тільки суть ситуації, але й допомогти йому розібратися в собі, вибудувати більш продуктивну “історію”, яка позбавлена багатьох суперечностей, проблем і внутрішніх конфліктів, “історію”, з якою він міг би примиритись, прийняти її як свою власну або як план, згідно з яким можна створити свою подальшу “історію” власного життя” [11, с. 189].

Виявлення та дослідження специфічного, нарративного способу осмислення світу, представленого у сформованому клієнтом “тексті” – є центральним завданням герменевтично роботи практичного психолога (Н.В. Чепелева). Саме тому, особливості актуальності набувають питання підготовки кваліфікованих, нарративно компе-

тентних фахівців. Тріада “інтерпритація – розуміння – діалог” як підґрунтя нарративної компетентності практичного психолога, відповідно до Н.В. Чепелевої, є надійним забезпеченням його професійної компетентності та однією з професійно значущих якостей психолога-практика.

Дослідження нарративної компетентності як складової професійної компетентності практичного психолога передбачає верифікацію таких гіпотез:

- нарративна компетентність є складовою професійної компетентності практичного психолога, що виражається у вмінні побачити за історією особистості, у ході надання психологічної допомоги, її індивідуальний нарратив як засіб усвідомлення нею власного досвіду та власної особистості;
- комплементарними до особистості практичного психолога якостями, наявність яких обумовлює забезпечення особистісного зростання клієнта в процесі індивідуальної і групової роботи, є: соціальний інтелект, діалогізм, комунікативна компетентність, рефлексія, несуперечлива Я-концепція.

Важливим чинником упорядкування, організації та моделювання психічної реальності є нарративні структури.

Ідея зв’язку свідомості зі структурами мови була впроваджена та глибоко осмислена ще Гегелем. Мовне спілкування у процесі трудової діяльності спричинило формування автокомунікації у формі внутрішнього діалогу з собою, що, на думку М.М. Бахтіна, є основою, механізмом свідомості.

Мовна форма ставлення до світу виражається у висловлюваннях та їх переплетіннях – текстах. Відповідно, свідомість людини, що розкриває сенси через тексти, виступає мовним началом. Людина лінгвізує світ та безперервно трансформує його за допомогою власної мови. Проживаючи життя, вона конструює його історію. Її зміст залежить від багатьох умов та чинників, що склались ще до народження, сформувались в дитинстві чи зрілому віці. Ю. Кристева називає вихідну систему сенсів та значень, що засвоюється на ранніх етапах розвитку, гено-текстами, що є абстрактним рівнем довербального функціонування особистості. Реальні тексти, що втілюють певні наміри суб’єкта – фено-тексти, утворюються в результаті окремих актів розуміння та осмислення гено-тексту.

Кожна нова подія особистої історії отримує свою інтерпретацію, що зумовлена попереднім ходом подій. І якщо певна сумарна інтерпретація є позитивною, то в людини формується позитивне ставлення до свого досвіду, біографії, життя в цілому. Спосіб переживання подій і визначає психологічну долю особистості.

Згідно з Ф. Джеймсом, усвідомлення досвіду є можливим завдяки оповідній функції, тобто світ є доступним людині лише як історія про неї. Будучи невід'ємною частиною людської реальності, нарратив володіє низьким порогом чуттєвості щодо різноманітних особистісних змін. Структурувальна функція нарративу уможлиблює впорядкування внутрішньої реальності залежно від змін в усвідомленні й осмисленні досвіду. Ефективність посередницької функції нарративу між культурою й особистістю визначається його подвійною природою: нарративи є водночас картами світу й особистості, що дозволяє конструювати себе за допомогою історії як частини нашого світу. Осмислення життя відбувається через оповідь – як через загальнокультурні та національно-родові нарративи, що конструюються на підставі інтеріоризованих культурних взірців. Особистість розглядається оповідачем історії, а отже, у фокусі її уваги є проблеми “Я”.

Н.В. Чепелева пропонує психологічний підхід до вивчення тексту як моделі взаємодії автора та реципієнта, що передбачає розкриття текстових рамок, вихід у позатекстову реальність: діяльність, у яку він включений, ситуацію, на яку він орієнтований, представленість автора у тексті, роль реципієнта, на якого розрахований текст.

За Н. В. Чепелевою в тексті підлягають аналізу такі інформаційні плани [8].

1) Когнітивна інформація, що містить повідомлення про факти, події, теоретичні положення, закладені у текст його автором.

2) Рефлексивна інформація складається з концептуального шару, мета якого – повідомити реципієнту авторське розуміння відносин між явищами, фактами, думками, представленими у когнітивному інформаційному плані. Рефлексивна інформація включає в себе експресивний шар, що виражає авторське ставлення до певних положень, що викладені у тексті, та їх оцінку.

3) Регулятивна інформація, основна функція якої – керування сприйняттям та розумінням тексту. Наявність у тексті регулятивної інформації дозволяє реципієнтові структурувати повідомлення, встановлювати взаємозв'язки між різними фрагментами тексту, прогнозувати подальший розвиток змісту, підтримувати інтерес реципієнта до текстового повідомлення.

Отже, інформаційну наповненість тексту можна представити таким чином: когнітивний план (фактологічна та теоретична інформація), рефлексивний план (концептуальна, експресивна, індексальна інформація), регулятивний план (регулятивно-антиципуюча та регулятивно-ретроципуюча інформація).

Когнітивною основою комунікативної компетентності особистості Н.Ф. Каліна називає соціальний інтелект, який виступає специфічним когнітивним утворенням, що забезпечує ефективність соціальної активності особистості [6]. Серед конструктів, що втілюють функціональну структуру соціального інтелекту, – уміння шукати необхідну інформацію, відсутність імпліцитних уявлень, рефлексія на кінцеву мету, інтерес до людей, розуміння достатності результату в груповій діяльності, здатність до асиміляції нетрадиційного досвіду.

О.М. Крутий системною якістю інтелекту називає діалогічність, що має зв'язок з різними підсистемами психіки і передбачає здатність особистості враховувати або продукувати варіанти точок зору реальних чи потенційних суб'єктів у процесі рішення різних проблемних ситуацій, яка проявляється як у внутрішньому, так і у зовнішньому плані (Г.М. Кубинський).

Інтелектуальна рефлексія (О.Є. Біловаю, А.З. Зак, І.М. Семенов, С.Ю. Степанов та ін.) виступає як усвідомлення людиною логічної форми своїх дій, виявлення і перетворення передумов і результатів поведінки, діяльності, спілкування.

Діалогічність як суттєва ознака інституту психологічної допомоги, невід'ємна риса професіоналізму взаємодії психолога з психологічною реальністю клієнта незалежно від парадигми психологічної допомоги, у якій працює фахівець. Діалогічність передбачає рівноцінну, паритетну взаємодію смислів у процесі інтерсуб'єктної інтерпретації фахівцем і клієнтом травмуючих подій життя останнього, що констатують породження, синтез нового смислу психологічної ситуації і досягнення психічного гомеостазу клієнта, його особистісний ріст. Отже, діалогічність взаємодії передбачає створення єдності цілей і смислів суб'єктів, що визначає співробітництво як важливу ознаку реальної взаємодії. Співробітництво як спрямованість особистості характеризується виявленням інтересів, потреб обох сторін, обговоренням їх, пошуком взаємоприйняттого рішення, формуванням альтернатив у вирішенні проблеми і не може бути реалізоване інакше, як на підставі актуалізації діалогічних інтенцій усіх партнерів по спілкуванню. Такою є позиція В.Н. Панфьорова з приводу специфіки проявів діалогу, який передбачає логічне, смислове та психологічне єднання партнерів, їх включеність у співробітництво, узгодження позицій. С.Л. Братченко розглядає діалог як комунікативне співробітництво, як взаємодію різних логік, точок зору. Таким чином, виявлення рівня спрямованості особистості на співробітництво можна розглядати як виявлення рівня діалогічної спрямованості суб'єкта (психолога) на співробітництво у взаємодії з іншими (клієнтом).

М.Я. Амінов, М.В. Молоканов зазначають, що професія психолога в комунікативному плані виступає прикладом спеціальних здібностей, які вимагають інтерперсональних умінь, тобто таких якостей особистості, що забезпечують успішну взаємодію між людьми, взаєморозуміння, організацію спільної діяльності. Складовими системи інтерперсональних умінь науковці називають готовність до контактів, уміння їх підтримувати, уміння зберігати емоційну рівновагу в процесі спілкування, високу чутливість, емоційну привабливість для інших людей. Отже, однією з найголовніших серед професійних спонук практичного психолога має бути орієнтація на людину, її прийняття.

У дослідженнях І.М. Семенова та С.Ю. Степанова рефлексія виступає як переосмислення і перебудова суб'єктом змісту своєї свідомості, що розгортається в 5 етапів: актуалізація смислових структур Я, вичерпання цих актуалізованих смислів при апробації стереотипів досвіду, їх дискредитація у контексті виявлених суперечностей, інновація принципів конструктивного переборення цих суперечностей, реалізація через реорганізацію змісту особистого досвіду.

Розглядаючи особливості професійної рефлексії практичного психолога, Н.І. Пов'якель відзначає її здвоєність, дзеркальність взаємного відображення суб'єктів спілкування і взаємодії, самопізнання і пізнання, змістом яких виступає відтворення особистісних особливостей [10]. Дослідниця підкреслює особливе значення когнітивного компонента професійної рефлексії психолога-практика, який спрямований на усвідомлення себе реального і себе як особистості, усвідомлення себе як професіонала, своїх дій, поведінки та прогнозування їх наслідків.

Р. Бернс визначив Я-концепцію як динамічну систему уявлень людини про саму себе, що включає в себе: усвідомлення своїх фізичних, інтелектуальних та інших якостей, самооцінку, суб'єктивне сприймання зовнішніх чинників впливу на особистість. Будучи важливим регулятором поведінки, Я-концепція виконує потрійну функцію:

- 1) сприяє досягненню внутрішньої інтерпретації набутого досвіду;
- 2) визначає характер і особливості інтерпретації набутого досвіду;
- 3) слугує джерелом очікувань стосовно власної поведінки і самого себе.

Я-концепція створює відчуття своєї постійної визначеності, самототожності та адекватності. Тому наявність несуперечливої, позитивної Я-концепції – одна з найважливіших умов ефективності

професійної діяльності практичного психолога, особистість якого виступає основним знаряддям, інструментом надання психологічної допомоги (Ю. Альошина, О. Бондаренко, Р. Мей та ін.).

Висновок. Отже, нарративна компетентність –

1) є складовою професійної компетентності практичного психолога і засобом усвідомлення ним власного досвіду та власної особистості;

2) виражається у вмінні побачити за історією особистості, у ході надання психологічної допомоги, її індивідуальний нарратив;

3) соціальний інтелект, діалогізм, комунікативна компетентність, рефлексія, несуперечлива Я-концепція є комплементарними до особистості практичного психолога якостями, наявність яких обумовить забезпечення особистісного зростання клієнта в процесі індивідуальної і групової роботи.

Список використаних джерел

1. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика: Учебное пособие. – К.: Укртехпресс, 1997. – 216 с.
2. Брокмейер Й., Харе Р. Нарратив: проблемы и обещания одной альтернативной парадигмы // Вопросы философии. – 2000. – №3. – С. 29 – 42.
3. Василюк Ф.Е. Семиотика психотерапевтической ситуации и психотехника понимания // Моск. психотерапевтический журнал. – 1996. – №4. – С. 48-68.
4. Гримак Л.П. Общение с собой: начала психологи активности. – М.: Политиздат, 1991. – 320 с.
5. Калина Н.Ф. Основы психотерапии. – М.: Рефл-бук; К.: Ваклер, 1997. – 272 с.
6. Калина Н.Ф. Диагностика социального интеллекта личности // Журнал практикующего психолога. – 1999. – №5. – С. 159-178.
7. Литовченко Н.Ф. Втілення психологічної ситуації у наративі клієнта // Актуальні проблеми психології: Психологія особистості, психологічна допомога особистості / За ред. С.Д. Максименка, М.В. Папучі. – К., 2009. – Том 11. – Вип. 2. – С 124-130.
8. Наративні психотехнології / Чепелева Н.В., Смульсон М.Л., Шиловська О.М., Гуцол Ф.Ю.; За аг. ред. Чепелевої Н.В. – К.: Главник, 2007. – С. 144.
9. Основы психосемантики (за нарративными технологиями). / Чепелева Н.В., Смульсон М.Л., Шиловська О.М., Гуцол С.Ю.; За заг. ред. Чепелевої Н.В. – К.: Главник, 2008. – С. 192.

10. Пов'якель Н.І. Професійна рефлексія психолога-практика // Практична психологія та соціальна робота. – 1998. – № 6-7. – С. 3-7.
11. Проблеми психологічної герменевтики. Монографія / За ред. Н.В. Чепелевої. – К.: Міленіум, 2004. – 276 с.
12. Чепелева Н.В. Особистісна підготовка практикуючого психолога // Основи практичної психології / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. – К.: Либідь, 1999. – С. 242-249.
13. Чепелева Н.В. Процессы понимания и интерпритации в деятельности практического психолога // Практична психологія: теорія, методи, технології. – К.: НІКА-ЦЕНТР, 1997. – С. 102-108.
14. Чепелева Н.В. Формування професійної компетентності в процесі вузівської підготовки психолога-практика // Актуальні проблеми психології. – К.: Інститут психології АПН України. – 1999. – Вип. 19. – с. 271 – 279.

The article is devoted to the problem of narrative competence of practical psychologist as a basic component of his professional competence which is expressed in ability to see by the history of personality of a client while gluing psychological helps, its personal narrative.

Key words: professional competence, narrative competence, narrative.

Отримано: 31.01.2010

УДК 159.923.5

А.О.Іванченко

Феномен синергії як стимулятор креативного мікроклімату в психологічній навчальній системі

В даній статті показано, що відродження креативності методом лінгво-культурологічного включення на початковому етапі навчання італійської мови забезпечує синергетичний взаємодія між викладачем і студентами, сприяє створенню благодійного мікроклімату і підтримує підліткову допитливість студентів та тенденцію до самоактуалізації.

Ключові слова: креативний, креативність, синергія, мікроклімат.

В даній статті показано, що відродження креативності методом лінгво-культурологічного включення на початковому етапі навчання італійському мові забезпечує синергетичний взаємодія між викладачем і студентами, сприяє створенню благодійного мікроклімату, підтримує підліткову допитливість студентів та тенденцію до самоактуалізації.

Ключевые слова: креативный, креативность, синергия, микроклимат.

За останні десятиліття дослідженням особистості в психології приділяється пильна увага, причому аналіз особистості здійснюється з точки зору її цілісності. При цьому, сучасна соціальна ситуація, а також розвиток як науки, так і ціннісних орієнтацій суспільної думки багато в чому аналогічні науковій та суспільній тенденції першої половини ХХ століття, коли соціально затребуваною ставала орієнтація на особистість з розвинутою пізнавальною активністю, з творчим потенціалом і з сформованими прагненнями до само-реалізації. Однак дотепер дана багатообіцяюча ідея практично так і не реалізована на практиці і у багатьох наукових працях вона носить чисто декларативний характер, являючись ні до чого не зобов'язуючою аксіомою.

В теперішній час Україна, нарівні з усіма постсоціалістичними країнами, переживає епоху криз і кардинальних перетворень у всіх суспільних інститутах, торкнувшись усіх сфер життя нашої країни. Відбувається переоцінка цінностей і в суспільстві, і в науці, у процесі якої пріоритетними стають завдання вивчення синергізуючої активності людей, формування в них усвідомленої та вільно обраної позиції. І не можна не погодитися, що саме в процесі творчості відбувається відхід від стану когнітивного дисонансу або навіть психічного дискомфорту та перехід до яскраво вираженого емоційного відчуття радості і задоволеності, тобто до стану психічного консонансу [4, с. 321]. Творча креативність, що припускає відсутність домінуючого контролю, призводить до погодженого позитивного "підкріплення" вербальних, інтелектуальних і креативних здібностей людини, а отже, до підвищення ефективності її діяльності [2]. У силу цього тематика розвитку креативності по теперішній час продовжує залишатися актуальною і характеризується загостреним науковим інтересом.

Процес сучасного суспільного розвитку та тенденція до розширення міжнародних контактів висвітили також проблему творчих здібностей індивіда, у рамках якої для нашого дослідження ми обрали питання лінгвістичної креативності студента, яке є практично ігнорованим в області викладання іноземних мов. Ми